

Altı Altı Etkinliği – 6 Şapka Düşünme Tekniği Temelli – Yeni Müfredat

1. Etkinliğin Amacı ve Kazandıracağı Beceriler

Bu etkinlik, 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında 6 Şapka Düşünme Tekniği kullanılarak öğrencilerin **eleştirel düşünme, problem çözme, empati kurma, iş birliği yapma ve analitik düşünme** becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Öğrenciler, farklı bakış açıları geliştirerek sosyal olaylara daha bilinçli ve çözüm odaklı yaklaşmayı öğreneceklerdir.

2. Etkinliğin Uygulanışı

1. Sınıf 6 gruba ayrılır ve her gruba bir renkli şapka verilir.
2. Öğrenme alanına uygun senaryo okunur.
3. Her grup, şapkalarının temsil ettiği bakış açısından yola çıkarak senaryoyu analiz eder ve görüşlerini belirtir.
4. Mavi şapka grubu tartışmayı yönetir, fikirleri kaydeder ve sonuca ulaştırır.

3. 6 Şapka Düşünme Tekniği Renkleri ve Görevleri

- **Beyaz Şapka (Bilgi ve Gerçekler):** Elinizdeki verileri inceler ve olayı yalnızca gerçek bilgilerle değerlendirirsiniz. “Bu konuda elimizde hangi bilgiler var? Ne tür veriler toplanabilir?” gibi sorular sorarsınız.
- **Kırmızı Şapka (Duygular ve Hisler):** Konuya tamamen duygusal açıdan yaklaşırsınız. “Bu olay insanları nasıl etkiliyor? Hislerimiz kararlarımızı nasıl yönlendirir?” gibi sorular sorarak empati kurmaya çalışırsınız.
- **Siyah Şapka (Olumsuzluklar ve Riskler):** Olayın kötü taraflarını, olası tehlikeleri ve zararlarını değerlendirirsiniz. “Bu durumda neler ters gidebilir? Riskler nelerdir?” gibi eleştirel sorular sorarsınız.
- **Sarı Şapka (Olumlu Yönler ve Fırsatlar):** Olayın iyi yanlarına odaklanarak, olumlu yönleri ve fırsatları ortaya çıkarmaya çalışırsınız. “Bu olayın faydaları nelerdir? Nasıl daha iyi bir sonuç alabiliriz?” gibi sorular sorarsınız.
- **Yeşil Şapka (Yaratıcı Çözümler):** Yenilikçi ve farklı bakış açıları geliştirerek çözüm yolları üretirsiniz. “Bu sorunu çözmek için farklı bir yol var mı? Daha yaratıcı bir çözüm ne olabilir?” gibi sorularla fikirler üretirsiniz.
- **Mavi Şapka (Süreç Yönetimi ve Sonuçlandırma):** Tartışmayı yönlendirir, fikirleri toparlar ve mantıklı bir sonuca ulaştırırsınız. “Bu bilgileri nasıl düzenleriz? Sonuç olarak hangi fikirleri kabul ediyoruz?” gibi sorular sorarak süreci yönetirsiniz.

***Not:** Etkinlik sonunda gruplar şapkaları değiştirebilir ve etkinlik tekrar edilebilir. Bu uygulama öğrencilerde lateral düşünme becerisinin gelişmesine katkı sağlayacaktır.*

4. Malzeme Listesi

- 6 farklı renkte kağıt şapka veya renkli kartlar
- Senaryoları içeren etkinlik kağıtları
- Tahta ve kalemler (fikirleri kaydetmek için)
- Zamanlayıcı (Her gruba süre vermek için)

5. Öğrenme Alanlarına Göre Senaryolar ve 6 Şapka Düşünme Soruları

1. Birlikte Yaşamak

Senaryo 1: İletişimin Gücü

(SB.7.1.1 - Dâhil olduğu gruplarda ve sosyal hayatta etkili iletişimin önemini sorgulayabilme)

Durum:

Mert ve arkadaşları, okulda bir proje ödevi yapacaklardı. Ancak ekip içindeki bazı öğrenciler birbirlerini tam anlamıyor, sürekli söz kesiyor ve fikirlerini düzgün iletemiyorlardı. Sonunda, iletişim eksikliği nedeniyle proje istedikleri gibi ilerlemedi. Öğretmenleri, etkili iletişimin neden önemli olduğunu tartışmaları için onları yönlendirdi.

6 Şapka Düşünme Sorusu:

Eğer bir grup içinde kimse birbirini dinlemez ve iletişim eksikliği yaşanırsa neler olur? Etkili iletişim kurmanın yolları nelerdir?

Senaryo 2: Engelleri Kaldırılım

(SB.7.1.2 - Özel gereksinimli bireyler için fırsat eşitliğini sürdürmeye yönelik fikir üretebilme)

Durum:

Zeynep, sınıfına yeni katılan görme engelli bir öğrenci olan Ayşe'nin derslerde zorlandığını fark etti. Bazı arkadaşları Ayşe'ye nasıl yardım edebileceklerini bilmiyordu. Zeynep, öğretmeniyle konuşarak, sınıfta ona destek olabilecek yöntemler geliştirmek için bir plan yapmaya karar verdi.

6 Şapka Düşünme Sorusu:

Özel gereksinimli bireylerin topluma tam katılım sağlayabilmesi için hangi önlemler alınabilir? Bir okulda veya toplumda fırsat eşitliğini sağlamak neden önemlidir?

Senaryo 3: Millî Birlik ve Dayanışma

(SB.7.1.3 - Türk toplumunun millî meseleler karşısında gösterdiği tutum ve davranışlara ilişkin çıkarım yapabilme)

Durum:

Televizyonda bir doğal afet haberi izleyen Yusuf, insanların yardımlaşma ve dayanışma içinde olduğunu gördü. Türk halkı, ihtiyaç sahiplerine yardım göndermek için seferber olmuştu. Yusuf, tarih boyunca Türk toplumunun millî meselelerde nasıl kenetlendiğini merak etmeye başladı.

6 Şapka Düşünme Sorusu:

Millî meseleler karşısında birlik ve dayanışma neden önemlidir? Geçmişte ve günümüzde Türk halkının gösterdiği dayanışma örnekleri nelerdir?

2.Evimiz Dünya

Senaryo 1: Küreselleşmenin Etkileri

(SB.7.2.1 - Küreselleşmenin insan ve toplum hayatında meydana getirdiği değişimi yorumlayabilme)

Durum:

Ali, büyükbabasına gençken nasıl vakit geçirdiğini sorduğunda, büyükbabası teknolojinin sınırlı olduğunu ve haberleşmenin çok farklı olduğunu anlattı. Bugün ise dünyanın dört bir yanındaki insanlarla saniyeler içinde iletişim kurulabiliyor, farklı kültürlerden insanlar aynı müzikleri dinliyor ve aynı markaları kullanıyor. Ali, küreselleşmenin yaşam tarzları üzerindeki etkisini düşündü.

6 Şapka Düşünme Sorusu:

Küreselleşme günlük hayatımızı nasıl değiştiriyor? Teknolojinin ilerlemesi ve dünya genelinde kültürel etkileşimin artması insanlara ne gibi fırsatlar ve zorluklar sunuyor?

Senaryo 2: Türkiye'nin Küresel Sorunlardaki Rolü

(SB.7.2.2 - Bölgesel ve küresel sorunların çözümünde ülkemizin rolünü özetleyebilme)

Durum:

Haberlerde, bir ülkenin savaş nedeniyle zor durumda olduğunu ve Türkiye'nin bu ülkeye insani yardım gönderdiğini öğrenen Elif, ülkesinin dünya çapında nasıl bir rol oynadığını merak etti. Ayrıca Türkiye'nin iklim değişikliği, mülteci krizi gibi konularda nasıl bir tutum sergilediğini araştırmaya karar verdi.

6 Şapka Düşünme Sorusu:

Türkiye, bölgesel ve küresel sorunların çözümünde nasıl bir rol üstleniyor? Ülkeler neden uluslararası sorunlara çözüm bulmaya çalışmalıdır?

3.Ortak Mirasımız

Senaryo 1: Osmanlı'nın Güçlü Yükselişi

(SB.7.3.1 - Osmanlı Devleti'nin cihan devleti hâline gelmesini sağlayan politikaları sorgulayabilme)

Durum:

Ahmet, öğretmeninin Osmanlı'nın kısa sürede büyük bir güce ulaştığını anlatmasından sonra, bunun nasıl mümkün olduğunu merak etti. Osmanlı'nın fetih politikaları, adalet anlayışı, hoşgörü politikası ve iskan siyaseti gibi uygulamalarını araştırmaya başladı. Acaba Osmanlı Devleti'ni büyük bir imparatorluk yapan sır neydi?

6 Şapka Düşünme Sorusu:

Osmanlı Devleti nasıl büyük bir cihan devleti hâline geldi? Fetih ve yönetim anlayışı, devletin büyümesine nasıl katkı sağladı?

Senaryo 2: Osmanlı'nın Yenilik Arayışı

(SB.7.3.2 - Değişen dünya dengeleri karşısında Osmanlı Devleti'nin uyguladığı yenilikleri neden ve sonuçlarıyla yorumlayabilme)

Durum:

Zeynep, tarih dersinde Osmanlı Devleti'nin zamanla bazı alanlarda Avrupa'nın gerisinde kaldığını öğrendi. Bunun üzerine, Osmanlı padişahlarının modernleşme hareketlerini ve yapılan yenilikleri araştırmaya karar verdi. Ancak bu reformların bazılarının başarılı olurken bazılarının neden etkisiz kaldığını anlamaya çalıştı.

6 Şapka Düşünme Sorusu:

Osmanlı Devleti neden yenilikler yapmak zorunda kaldı? Yapılan yenilikler Osmanlı'nın güçlenmesini mi sağladı yoksa farklı sorunlara mı yol açtı?

Senaryo 3: Osmanlı Kùltürü ve Medeniyeti

(SB.7.3.3 - Osmanlı kùltür ve medeniyet unsurlarına ilişkin oluşturduğu ürünü paylaşabilme)

Durum:

Emir, büyük dedesinden kalan eski bir hat levhasını görünce Osmanlı sanatına merak sardı. Daha sonra Osmanlı mimarisi, müzik, giyim ve günlük yaşam gibi konular hakkında araştırma yapmaya başladı. Öğrendiği bilgileri bir sunum hâline getirerek sınıf arkadaşlarıyla paylaşmaya karar verdi.

6 Şapka Düşünme Sorusu:

Osmanlı kùltür ve medeniyeti günümüze hangi mirasları bırakmıştır? Osmanlı döneminden kalan hangi unsurlar hâlâ hayatımızda varlığını sürdürüyor?

4.Yaşayan Demokrasimiz

Senaryo 1: Türkiye Cumhuriyeti'nin Temel Nitelikleri

(SB.7.4.1 - Türkiye Cumhuriyeti'nin temel niteliklerini özetleyebilme)

Durum:

Öğretmeni, derste **Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olduğunu** anlattıktan sonra, öğrencilerden bu ilkelerin günlük hayatlarına nasıl etki ettiğini düşüncelerini istedi. Mert, laik devlet ilkesinin farklı inançlara sahip insanların birlikte yaşamasını kolaylaştırdığını, Ece ise sosyal devlet anlayışının devletin insanlara eğitim ve sağlık gibi hizmetler sunmasını sağladığını fark etti.

6 Şapka Düşünme Sorusu:

Türkiye Cumhuriyeti'nin temel nitelikleri neden önemlidir? Bu ilkeler olmadan bir devletin yönetilmesi nasıl olurdu?

Senaryo 2: Yönetim Yapısı ve Kuvvetler Ayrılığı

(SB.7.4.2 - Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin yönetim yapısını çözümleyebilme)

Durum:

Öğretmenleri, sınıfta bir etkinlik düzenleyerek öğrencileri **yasama, yürütme ve yargı** olmak üzere üç gruba ayırdı. Her grup, devletin işleyişi içinde kendi görev ve sorumluluklarını temsil etti. Ancak bazı öğrenciler, bütün yetkinin tek bir grupta toplanması halinde ne olacağını sorguladı.

6 Şapka Düşünme Sorusu:

Devlet yönetiminde kuvvetler ayrılığı neden gereklidir? Eğer tüm güç tek bir kişinin elinde olsaydı ne gibi sorunlar yaşanırdı?

Senaryo 3: Demokrasinin Gelişimi ve Vatandaş Hakları

(SB.7.4.3 - Ülkemizdeki demokrasinin gelişimini, demokrasinin temel ilkeleri açısından yorumlayabilme)

Durum:

Deniz, büyükannesinin gençken kadınların ve belirli yaş gruplarındaki erkeklerin oy kullanamadığını anlattığını duyunca şaşırdı. Daha sonra demokrasinin zamanla nasıl geliştiğini ve halkın yönetimde daha fazla söz hakkı kazandığını öğrenmeye başladı.

6 Şapka Düşünme Sorusu:

Demokrasi zamanla nasıl gelişmiştir? Seçme ve seçilme hakkının tüm bireylere tanınması toplumda nasıl bir fark yaratmıştır?

Senaryo 4: Demokrasinin Karşılaştığı Zorluklar

(SB.7.4.4 - Demokrasinin uygulama sürecinde karşılaşılan sorunları özetleyebilme)

Durum:

Sosyal medyada bazı kişilerin yalan haber yayarak insanları yanlış yönlendirdiğini gören Arda, bu tür bilgilerin demokrasiye nasıl zarar verebileceğini merak etti. Medyanın özgürlüğü ve sorumlulukları üzerine bir tartışma başlattı.

6 Şapka Düşünme Sorusu:

Demokrasinin sağlıklı işleyebilmesi için doğru bilgiye ulaşmak neden önemlidir? Yalan haberler ve yanlış yönlendirmeler toplumu nasıl etkileyebilir?

5.Hayatımızdaki Ekonomi

Senaryo 1: Millî Kalkınma Hamleleri ve Ekonomik Büyüme

(SB.7.5.1 - Millî kalkınma hamlelerini neden ve sonuçlarıyla yorumlayabilme)

Durum:

Öğretmen, Türkiye’de geçmişten günümüze yapılan büyük altyapı projelerini ve sanayi yatırımlarını sınıfta tartışmaya açtı. Emir, yeni açılan fabrikaların ve ulaşım projelerinin ülke ekonomisine nasıl katkı sağladığını merak etti. Öğrenciler, kalkınma hamlelerinin ekonomiye etkisini anlamaya çalıştı.

6 Şapka Düşünme Sorusu:

Bir ülkenin ekonomik olarak kalkınması için neler yapılmalıdır? Sanayi, ulaşım ve teknoloji alanındaki yatırımlar insan yaşamını nasıl değiştirir?

Senaryo 2: Üretim, Dağıtım ve Tüketim Döngüsü

(SB.7.5.2 - Ekonomik gelişmişlik ile üretim, dağıtım ve tüketim döngüsü arasındaki ilişkiyi çözümleyebilme)

Durum:

Zeynep, ailesinin yeni aldığı bir cep telefonunun hangi aşamalardan geçtiğini merak etti. Telefonun önce fabrikada üretildiğini, sonra mağazalara dağıtıldığını ve sonunda tüketicilere satıldığını öğrendi. Öğretmeni, bu sürecin ekonomiyle nasıl bağlantılı olduğunu sınıfta tartışmalarını istedi.

6 Şapka Düşünme Sorusu:

Üretim, dağıtım ve tüketim arasındaki ilişki nasıl işler? Bir ürünün tüketiciye ulaşana kadar geçtiği süreçte hangi ekonomik faktörler rol oynar?

6.Teknoloji ve Sosyal Bilimler

Senaryo 1: Geleceğin Teknolojisi

(SB.7.6.1 - Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin gelecekteki toplum hayatına etkilerine ilişkin öngöründe bulunabilme)

Durum:

Deniz, yapay zeka ve robotların gelecekte birçok mesleği değiştirebileceğini öğrendi. Babası, yıllar önce akıllı telefonların bile bir hayal olduğunu ve şimdi hayatın vazgeçilmez bir parçası hâline geldiğini anlattı. Deniz, gelecekte insanların iş ve günlük yaşamlarında nasıl değişimler yaşayacağını merak etti.

6 Şapka Düşünme Sorusu:

Bilim ve teknoloji gelecekte günlük yaşamımızı nasıl değiştirebilir? Teknolojik gelişmeler insan hayatına ne tür avantajlar ve dezavantajlar sağlayabilir?

Senaryo 2: Sosyal Bilimlerin Hayatımızdaki Yeri

(SB.7.6.2 - Örnek metinler üzerinden sosyal bilimlerin çalışma alanlarına dair genelleme yapabilme)

Durum:

Zeynep, bir tarih kitabı okurken geçmişte yaşanan olayları anlamının bugünkü kararları nasıl etkilediğini fark etti. Daha sonra psikoloji, sosyoloji ve hukuk gibi sosyal bilimlerin insan ve toplum hayatını nasıl incelediğini merak etmeye başladı.

6 Şapka Düşünme Sorusu:

Sosyal bilimler toplumun gelişmesine nasıl katkı sağlar? Hangi sosyal bilimler hayatımızın hangi alanlarını şekillendirir?

Senaryo 3: Toplumsal Bir Soruna Çözüm Üretmek

(SB.7.6.3 - Toplumsal hayatta karşılaşılabileceği bir probleme yönelik bilimsel sorgulama yapabilme)

Durum:

Eymen, mahallesindeki plastik atıkların çok fazla olduğunu fark etti. Çevresindeki insanların geri dönüşüm konusunda yeterince bilinçli olmadığını düşündü. Bunun üzerine, geri dönüşümü teşvik eden bir kampanya düzenlemek için okul arkadaşlarıyla birlikte bir proje planladı.

6 Şapka Düşünme Sorusu:

Bir toplumsal sorunu çözmek için nasıl bir yol izlenmelidir? Bilimsel düşünme yöntemiyle bir problemi analiz edip çözüme ulaşmak neden önemlidir?